

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Svmmvla Selectarvm Qvaestionvm Regvlarivm

Bonagratia <von Habsheim>

Friburgi Brisgoiae, 1665

§. 3. Quid particula hoc & hic, in verbis consecrationis demonstrent?

[urn:nbn:de:bsz:31-160625](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-160625)

ditersis vicibus apparuit, & plenè de rebus
Ecclesiæ instruxit) instituit in vltima cæna,
quod volebat 2. sententia, quam propterea
Coninch q. 72. de Sacramentis a. 1. dub. 2.
& alij non immerito intelligendam dicunt
de inchoatione, non autem omnimodè de
perfecta institutione, quam postmodùm fe-
cit, quantum ad ministerium illud conse-
crandi Ioan. 20. de quo loquitur 3. sententia.
Quoad plenam denique executionem, quã-
do Collegium Apostolorum illud fidelibus
communi consilio promulgandum decre-
uerunt; Apostolus etiam Iacobus in sua Ca-
nonica scripto promulgauit iuxta S. Docto-
rem 4. Dist. 23. a. 1. q. 2. ad 2. vbi propterea
Institutionem Sacramentorū Apostolis tri-
buit, *ita tamen vt sicut Deus operatur princi-
paliter & Sacerdos vt Minister, sic institutio Sa-
cramentorum respiciat Deum vt Auctorem, &
Apostolos vt Ministros in promulgando.*

§. 3. Quid particula HOC,
& HIC, in verbis Conse-
crationis demonstrent?

Q Vidam, ait Tannerus disp. 5. q. 3. dub.
2. n. 27. docent demonstrare Panem, in
quibus sunt Alensis 4. p. q. 10. m. 4. a. 2. & Bo-
nauentura Dist. 8. p. 1. a. 1. q. 1. & Holhor,
qui

qui licet à Berengario & nostri temporis Sacramentarijs, ipsiſque etiam Lutheranis, transubſtantiationem negantibus, differant, nihilominus ſi loquantur de eo, quod in recto demonstratur, eſt intolerabilis ſententia, merito etiam reſutata à S. Thoma. Vel enim cogitur eneruare propriam ac genuinam ſignificationem Vocula EST, vt ſit idē quod ſignificat, vel tranſit, vt quidem citati Auſtores declarant; vel cogitur alium errorem cveri, de quodam communi gradu vel entitate Panis, in utroque termino permanente cōtra Tridentinum Seſſ. 13. can. 4. definiens totam Subſtantiam Panis conuerti, & ſolas ſpecies ſiue accidentia poſt Conſecrationem remanere. Prænoto duas eſſe celebriores explicationes dictarum Particularum. Vna eſt nihil omnino ex parte ſubiecti per eas ſubintelligi, ſed ipſum ſolum pronomen pro ſubiecto propoſitionis poni, quod demonſtret non quod eſt, ſed quod erit in fine prolationis, vt ſi quis dum pingit lineam aut circulum, dicat hæc eſt linea, hic eſt circulus. Hac explicatio, inquit Bellarminus l. 1. de Sacramēto Euchariſtiæ c. 11. non videtur plene ſatisfacere propter duas cauſas. 1. Quia etſi pronomen demonſtratiuum demonſtret rē futuram, quando nihil eſt præſens, quod demonſtretur vt in exemplis allatis; tamen ſi quis digito aliquid oſtendat, dum pronomen efferit, valde absurdum videtur dicere pro-

pronomine illo non demonstrari rem præ-
sentem; atqui Dominus accepit panem &
illum porrigens ait: *Accipite, edite, hoc est
Corpus meum*, videtur igitur demonstrasse
panem. 2. Verba Sacramentalia, secundum
Catholicos, non sunt specularia, sed pra-
ctica; efficiunt enim quod significant; vnde
etiam à Patribus operatoria dicuntur, at si
pronomem demonstrat solum Corpus, ver-
ba erunt specularia non practica, semper
enim Verum est demonstrato Corpore Cri-
sti dicere *Hoc est Corpus Christi*, siue id di-
catur ante Consecrationem, siue postea, si-
ue à Laico, siue à Sacerdote. At verba Sa-
cramentalia quia operatoria, non sunt vera,
nisi dicantur ab eo, qui est legitimus Mini-
ster, neque sunt vera antequàm Sacramen-
tum conficiatur. Hunc explicandi modum
recitat, eademque ratione rejicit S. Doctor
l. c. his verbis: *alij, ait, dicunt, quod verba te-
nentur significatiue: sed Oratio non habet veri-
tatem pro tempore quo profertur, sed pro tempo-
re in quo prolata est vt hæc oratio; Ego bibo non
est vera pro tempore prolationis, sed pro tempore
sibi coniuncto, sed illud non soluit, quia aut de-
monstratur ibi panis aut corpus Christi, si panis,
nullo tempore est oratio vera, si Christi Corpus,
est omni tempore vera, nempe vt dixi, tam ante
quam post Consecrationem; siue à Laico dicatur,
siue à Sacerdote.* Est igitur 2. expositio D.
B
Thomæ

Thomæ & aliorum. Pronomen, HOC. de-
monstrare substantiam sub accidentibus cō-
tentā, *qua primo*, inquit S. Thomas 3 p. q. 78.
a. 5. *fuit panis & postea est Corpus Christi*. Hanc
sententiam magis amplectendam, nec alien-
nam à mente Seraphici Doctoris iudico.
Quia enim verba Sacramentalia, vt ex Bel-
larmino dictum, non sunt speculatiua sed
practica & operatoria, oportet vt efficiant,
& quod efficiunt, significant, scilicet con-
uersionem; ad quam necesse est concurrere
terminum A Quo positiuū, siue illud quod
conuertitur, & terminum Ad Quem, siue
illud, in quo fit conuersio; & hic quidem
tanquàm potior, & post conuersionem per-
manens in prædicato signanter exprimitur;
Ille verò in subiecto generaliter tantum in-
dicatur termino aliquo communi, qui ter-
minum A Quo, puta substantiam panis ita
initio designet, vt in fine prepositionis per
prædicatum (cum quo proinde in genere
grammatico concordat) determinetur, ad
supponendum pro termino Ad Quem. Hoc
indicant verba, quibus S. Doctor suam sen-
tentiam profert: *Quia enim*, inquit, *hic ser-
mo est conuersiuus & transitiuus siue ad transi-
tionem ordinatus, ideo operatiuus, & operatio
est circa substantiam panis, ideo pronomen de-
monstrat panis substantiam sub accidentibus,
qua oculis conspici possunt. vnde sequitur & ita*

gitur illud quod conuertitur per subiectum, fi-
cut illud in Quod, per pradicatum. Quin imò
licet hæc propositio HOC EST CORPVS
MEVM, ita formaliter exponatur, HIC PA-
NIS EST CORPVS MEVM, quod quidè
verba S. Doctoris magis præferre vidètur,
dum expreffo Panis vocabulo, pronomen,
HOC, ait demòstrare Panis substantiam sub
accidètibz, quæ oculis còspici possunt &c.
atque idcirco differre à S. Thoma eiusque
afleclis, qui generaliter loquentes dicunt
pronomen Hoc & Hic demonstrare sub-
stantiam in genere tantùm, vt faciant hunc
sensum: *Substantia contenta sub his acciden-
tibus panis est corpus meum; substantia sub
his accidentibus vini est sanguis meus.* Ali-
ud tamen non vult, neque sentit quàm sicut
S. Thomæ mentè iamiam exposuimus. Nā
ibi panis, inquit reæt P. Bouerius lib. 2. De-
monstration: aduersus hæreticos Examine
4. de Sacram. Eucharistiæ, *non panis substan-
tiam designat (quasi adhuc sit & permaneat,
vt volunt quidam Hæretici) sed quod ibi
prius fuerit substantia panis, indicat, sicut de
vino, quod in acerum conuersum est, dici solet,
hoc vinum est acerum, atque idem de pane Eu-
charistico non semel Scriptura vsurpant, vt
Paulus 1. Cor. 10. Panem quem frangimus,
nonne participatio Corporis Domini est;
Et 6. 11. Probet autem seipsum homo, & sic*
de

de pane illo edat, & de calice bibat. *Item*
Actor. 2. Erant autem perseverantes in do-
ctrina Apostolorum & communicatione
fractionis panis. Favent huic expositioni
plurimum Liturgiæ veteres, quas recenset
Coccius in *Thesauro Catholico* to. 2. l. 6. a. 1.
de *Eucharistia*. vt Liturgia D. Petri, quâ pri-
mum Romani vli sunt, his verbis: *Domine*
Deus noster, qui te obtulisti pro huius mundi
vita, respice in nos, & super Panem istum, &
Calicem hunc, & fac eum immaculatum tuum
Corpus, & pretiosum Sanguinem in perceptio-
nem animarum & corporum. Deinde Eccle-
siaz Hierosolymitanæ, auctore D. Iacobo
fratre Domini: *Rogamus, vt Spiritus S. adue-*
niens sanctâ, bonâ & gloriosâ suâ præsentia san-
ctificet, & efficiat hunc panem corpus sanctum
Christi tui &c. Demum, vt alias causâ bre-
uitatis prætermittam, Liturgia Ecclesiaz Æ-
thiopum, primum à D. Mattheo illorum
Apostolo conscripta, quæ sic habet: *✠ Be-*
nedic, ✠ Sanctifica, ✠ munda & transfer
panem in carnem tuam immaculatam, & vi-
num hoc in sanguinem tuum pretiosum. Deni-
que Patres unversum & omnes Catholici
asserendo panem & vinum transubstantiari,
atque conuerti in corpus & Sanguinẽ Chri-
sti. Præsertim verò Ihsidorus Hispalens. l. 1.
Offic. c. 18. dum dicit; *Panis, quem frangimus,*
Corpus Christi est, qui dicit: Ego sum panis
viuus,

uius, qui de cælo descendi. Vinū autem sanguis eius est. Beda: in lib. Boerij de Trin. Panis sit Corpus Christi. Transie enim substantia panis in corpus Christi. S. Ambr. de Sacr. l. 4. c. 4. panis iste panis est ante verba Sacramentorū: vbi accesserit consecratio, de pane fit caro Christi &c.

Maldonatus, qui difficultatem hanc singulari studio doctissime discuit, in Math. c. 26, licet omnes alias non solum hæreticorum, sed etiam quorundam Catholicorum, in hoc Pronomen, interpretationes confutissime sese rejicere scribat, atq; hanc vnam firmissimè tenere, quæ Pronomina hæc refert imediatè ad prædicatū, vt faciant hunc sensū: Hoc corpus est corpus meū. Hic calix est calix sanguinis mei. sicuti cū vulgò loquimur, hic est frater meus. Vbi Pronomen HIC, nec pro alia re quàm pro fratre meo accipitur. Eo quod Evangelistæ omnes Mattheus scil; Marcus & Lucas, itemq; Apostolus Paulus 1. Cor. ii. verba Consecrationis referentes vnanimiter in textu Græco & latino, pronomina HOC & HIC referant non ad subiectum Panis & vini, sed prædicatum, cum quo in genere tantummodò conveniunt, Vnde & D. Thomam singulariter notat, qui cæteroqui pius, doctus, subtilis & circumspectus interpres, hoc non animaduertit, eiusque vulgaris opinionis author extiterit, Pronomen, HOC, substantiuum

B3 & in-

& indiuiduum vagum esse. Attamen respō-
surus idem Maldonatus argumento, quod
in defensionem alterius sententiæ additur,
videlicet, cum Christus pronomen illud
pronunciauit, nondum eius corpus in Sa-
cramento fuisse, itaque non potuisse prono-
mine isto demonstrari: talem solutionem
trahit, quâ satis clarè monstrat se non tam
reipsâ, quàm loquendi modo ab alijs differ-
re. Cum Deus, inquit, ex limo terra homi-
nem finxit, rectè verèque dicere potuisset sumptâ
in manus limo, hic est homo, sicut Christus dixit
hoc est corpus meum. Et cum ex costâ mulie-
rem fabricauit, sumptâ costâ dicere potuit, hæc
est mulier, quamuis, cum pronunciaisset prono-
men, hæc nondum fuisset mulier, nec significasset,
si ita locutus fuisset, limum esse hominem, &
costam, sed limum in hominem, costam in mulie-
rem conuerti. Ita cum Christus dicit accepto
pane, hoc est corpus meum, quamuis eius corpus
nondum illic esset; tamen quia statim futurum
erat, illud eo pronomine demonstrat, nec signifi-
cat panem, quem acceperat esse corpus suum,
sed mutari in corpus suum, quemadmodum si
in Cana Galilea, cum aquam in vinum muta-
uit, ostensâ aquâ dixisset, hoc est vinum, nec il-
lud, hoc, aquam, sed vinum ostenderet, nec sen-
sus esset, aquâ esse vinum, aut vinum significare,
sed illo verbo in vinum esse conuersam. Sic ille,
qui si velit verba ista, Hoc est Corpus meum,
hoc

hoc est vinum, facere hunc sensum: panem mutari in suum corpus, & aquam in vinum palā est idē sentire cū alijs: sin autē nolit vlla ratione, nec implicite nec explicitē importare panē vel aquā, sanē non plenē illius expositione satisfaciet, obrationes superiūs allatas contra primam explicationem. Illud euidenter constat ex prædictis, S. Bonaventuram toto Cælo dissentire à Lutheranis & Calvinistis, qui dum pronomina HOC & HIC volunt significare ipsam substantiam panis & vini, vt refert Maldonatus, vbi supra, id tamen longē alio ac diuerso sensu præstant, dum Lutherani contendunt facere hunc sensum, Hic, id est, In isto pane, siue cum isto pane, simul est Corpus meum, Calvinistæ verò, Hic, id est, quod vobis do, est panis significans corpus meum. Quas interpretationes ex instituto S. Bonaventuræ tanquàm erroneas reprobat, vt §. sequenti dicitur.

Nec minus etiam alienum est à mente Seraphici Doctoris, quod Tannerus, vbi supra, dicit, S. Thomam cit. a. 5. referendo hanc (quam ipse Tannerus tribuit Alensi, Bonaventuræ & Holkot) aut similem sententiam, dicentium, vocolam, HOC, facere demonstrationem, non ad sensum sed ad intellectum (vt sit sensus) significatum per hoc est corpus meum, illam refutare his

B 4

verbis:

verbis: quia cum in Sacramentis hoc efficiatur, quod significatur, non fieret per hanc formam, ut Corpus Christi sit in hoc Sacramento secundum veritatem, sed solum sicut in signo: quod est hereticum. Quod luce meridianâ clarius est, ne minimum quidem affucere doctrinæ S. Bonaventuræ, qui totâ præsentî quæstione aliud non agit, quàm ut ostendat Pronomen, HOC, importare demonstrationem, non ut concepiã, siue ad intellectû, quasi diceret, Corpus meum est corpus meum, quod cum nullam operandi rationem dicat, proposito nõ satisfaciãt, sed ut exercitãt seu ad sensum, id quod actum est tempore prolationis, hoc est, non ut sensus sit, Panis est corpus meum, sed quod id quod priuserat panis, factâ prolatione consecrationis, iam non sit panis, sed corpus Christi. Vnde potius S. Thomas impugnat explicandi modum aliorum, quàm ipsius D. Bonaventuræ.

§. 4. Quomodo verbû EST, in formis consecratoriis accipiatur?

S Bonaventura loco proximè citato vult signare non identitatem, nec simultatem, sed hoc esse Corpus, id est, ad huius verbî prolationem hoc totum transire in corpus. Hâc expo-